

CÁC GIẢI PHÁP NHẪM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THIẾT CHẾ VĂN HÓA CƠ SỞ

Ths. Nguyễn Thị Diệu Hằng
Khoa Nhà nước và Pháp luật

Hệ thống thiết chế văn hóa là tên gọi của những cơ sở văn hóa ở địa phương. Thiết chế văn hóa cơ sở là tổ chức nghiệp vụ văn hóa bao gồm cơ sở vật chất, phương tiện hoạt động, tổ chức bộ máy, cán bộ và các nội dung công tác để xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, đáp ứng nhu cầu của nhân dân về sinh hoạt, sáng tạo, hưởng thụ và bảo tồn bản sắc văn hóa của dân tộc. Do vậy, hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở đóng vai trò rất quan trọng trong đời sống của cộng đồng dân cư.

Thiết chế văn hóa cơ sở là nòng cốt trong công cuộc xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, thể hiện nhu cầu gắn kết của tình làng, nghĩa xóm, đáp ứng việc tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ để nhân dân ở địa phương vừa sáng tạo các hoạt động văn hóa vừa hưởng thụ các sản phẩm văn hóa do mình tạo ra. Xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở góp phần thực hiện tốt các hoạt động tuyên truyền, phổ biến chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước đến tận người dân. Đồng thời phổ biến kịp thời kiến thức khoa học, kỹ thuật, tổ chức các hoạt động giáo dục tư tưởng, đặc điểm, lối sống, nếp sống văn hóa lành mạnh trên địa bàn dân cư.

Bên cạnh đó, hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở được xem là sân chơi văn hóa,

nghệ thuật lành mạnh của người dân để góp phần hạn chế những tệ nạn xã hội và ảnh hưởng từ những sản phẩm văn hóa không lành mạnh, phản cảm, trái với đạo đức, thuần phong mỹ tục của dân tộc ta, nhất là ở lứa tuổi thanh thiếu niên. Có thể nói thông qua hoạt động văn hóa, văn nghệ quần chúng nhằm tìm kiếm những tài năng để đào tạo, bồi dưỡng làm nòng cốt phục vụ cho phong trào văn hóa, văn nghệ ở cơ sở.

Hiện nay, việc xây dựng và phát triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở đã đạt được những kết quả tích cực. Theo số liệu thống kê năm 2013 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, cả nước có 57 thiết chế văn hóa cấp tỉnh, 578 phòng văn hóa – thông tin cấp huyện và tương đương, 468 trung tâm (nhà) văn hóa – thông tin (thể thao) cấp huyện và tương đương, 4816 nhà văn hóa cấp xã và tương đương, 49381 nhà văn hóa cấp làng (thôn, ấp, bản) và 181 nhà văn hóa (cung văn hóa) của các Bộ, ngành, đoàn thể khác. Với số điểm vui chơi trẻ em cấp tỉnh là 140, cấp huyện là 607 và cấp xã là 6154. Qua số liệu trên về cơ bản cả nước đã hình thành được hệ thống thiết chế văn hóa khang trang, đáp ứng nhu cầu sinh hoạt, giải trí của nhân dân. Việc ban hành Thông tư số 11/2010/TT-BVHTTDL quy định tiêu chí của Trung tâm Văn hóa Thể thao Du lịch quận, huyện, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh; Thông tư số 06/2011/TT-BVHTTDL quy định mẫu về tổ chức, hoạt động và tiêu chí của Nhà văn hóa –

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Khu thể thao thôn và gần đây nhất là Quyết định 2164/QĐ-TTg ngày 11/11/2013 phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển hệ thống thiết chế văn hóa thể thao cơ sở giai đoạn 2013 – 2020 định hướng đến năm 2030 đã thể hiện sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, tạo hành lang pháp lý đối với hoạt động xây dựng và phát triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở.

Tuy nhiên, trong thực tế vẫn xảy ra hiện tượng nhà văn hóa ở cơ sở xây dựng xong thì thoảng mới có sinh hoạt văn hóa, biểu diễn văn nghệ, còn thường xuyên bỏ trống. Không ít thư viện chỉ lèo tèo vài ba cuốn sách, bụi bám đầy không có người đọc. Đội ngũ cán bộ vẫn còn thiếu và yếu, một số người tuy có năng khiếu về nghệ thuật nhưng chưa được đào tạo bài bản về quản lý nhà nước nên gặp rất nhiều khó khăn trong thực tiễn công việc. Diện tích các trung tâm văn hóa vẫn chưa đạt chuẩn, thiếu kinh phí hoạt động cũng như việc quy hoạch xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở chưa tính đến tính đặc thù của từng vùng, miền là một trong những bất cập cần được Đảng và Nhà nước quan tâm, giải quyết.

Trong giới hạn bài viết này, tôi xin đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất, hoàn thiện các quy định của pháp luật về thiết chế văn hóa cơ sở. Tăng cường công tác quản lý nhà nước, tuyên truyền nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở, quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước về văn hóa cơ sở.

Thứ hai, Nhà nước cần cấp kinh phí đầu tư xây dựng, tổ chức hoạt động đối với hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở. Thực hiện cơ chế “ Nhà nước và nhân dân cùng làm” đối với các thiết chế văn hóa ở cấp xã, khu phố. Đối với những vùng đặc biệt khó khăn, miền núi, vùng dân tộc, vùng sâu, vùng xa,

Nhà nước cần đầu tư 100% vốn ngân sách xây dựng lần trang thiết bị hoạt động cần thiết. Đồng thời xã hội hóa trong việc huy động các nguồn lực để xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở. Khuyến khích và thu hút các thành phần kinh tế đầu tư kinh doanh các dịch vụ văn hóa, thể thao, giải trí trong các thiết chế văn hóa đã được Nhà nước đầu tư xây dựng cơ sở vật chất - kỹ thuật.

Thứ ba, cần có chính sách phù hợp trong việc quy hoạch, đào tạo, sử dụng đội ngũ cán bộ văn hóa. Căn cứ vào nhu cầu thực tế của địa phương để đào tạo chuyên môn cũng như mở các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ làm công tác văn hóa (có sự tham gia, phối hợp với các trường Đại học Văn hóa, Khoa học xã hội và Nhân văn, các trường Văn hóa – Nghệ thuật). Đồng thời hoàn thiện chế độ chính sách về lương, phụ cấp đối với đội ngũ cán bộ làm công tác văn hóa ở các vùng đặc biệt khó khăn.

Thứ tư, nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở. Khảo sát, đánh giá nhu cầu đời sống văn hóa ở cơ sở để tổ chức các hoạt động văn hóa, vui chơi, giải trí phù hợp với đặc điểm của từng vùng, miền, thu hút đông đảo người dân tham gia. Đồng thời, nâng cao hiệu quả hoạt động của các cuộc thi, ngày hội văn hóa, xây dựng và phát triển các câu lạc bộ văn hóa, đội văn nghệ ở cơ sở.

Các giải pháp trên cần được thực hiện một cách đồng bộ và nhất quán, với sự chung tay của các cấp, các ngành và cả cộng đồng xã hội. Không chỉ riêng ngành văn hóa, thể thao và du lịch mà đặc biệt là sự tham gia nhiệt tình, tích cực của địa phương và người dân sở tại là lực lượng nòng cốt trong việc xây dựng và phát triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở.

Việc xây dựng và phát triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở là nền tảng để bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc./.